

районних відділеннях міліції були введені посади заступників начальників цих органів з політичної частини. У 1950 році було скасовано зональний принцип керівництва місцевими органами розшуку як такий, що не виправдав себе, і введено лінійний (за видами злочинів). Міліція перебувала в складі МДБ до березня 1953 року, коли було ухвалено рішення про об'єднання союзних і республіканських міністерств держбезпеки і внутрішніх справ у єдине союзно-республіканське міністерство внутрішніх справ.

У березні 1953 р. було ухвалено рішення про об'єднання союзних та республіканських міністерств держбезпеки і внутрішніх справ в єдине союзно – республіканське МВС. У період з 1946 р. по 1956 р. керівниками МВС призначались: Т.А. Строкач – народний комісар (міністр) внутрішніх справ – з січня 1946 р. по березень 1953 р., а також з липня 1953 р. по травень 1956 р.; П.Я. Мешик – міністр внутрішніх справ з 16 березня по липень 1953 р.

Такі часті і суперечливі організаційні зміни НКВС – МВС – МДБ та зміни їх керівників можуть свідчити про те, що в їхній основі були не об'єктивні, а суб'єктивні причини. Нерідко це зумовлювалось політичними інтересами, боротьбою за посади, прагненням мати на чолі силового відомства особистість, цілком віддану керівництву держави та партійним органам.

Дарина Григорівна Заврічко – курсант II курсу Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Геннадій Геннадійович Дедурін – доцент кафедри теорії та історії держави і права Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат історичних наук, доцент

РОЗВИТОК ІНСТИТУТУ АМНІСТІЇ ЗА ЧАСІВ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ 1917-1921 РОКІВ

У сучасній правовій науці амністія (від грец. ἀμνηστία – прощення) розуміється як повне або часткове звільнення від кримінальної відповідальності і покарання певної категорії осіб, винних у вчиненні злочинів або кримінальні справи стосовно яких перебувають у провадженні органів дізнання, досудового слідства чи суду, але не розглянуті останніми, або ж розглянуті, але вирок стосовно цих осіб не набрали законної сили (1).

Місце амністії як правового інституту неможливо визначити без розгляду його історичної ретроспективи. Це допоможе не лише встановити особливості застосування цього інституту на різних історичних етапах, але й спрогнозувати шляхи його подальшого вдосконалення. У цьому контексті, слід зазначити, що в Україні одним з

виявів ідей милосердя та гуманізму стало застосування стосовно осіб, які вчинили злочини, актів амністії та помилування. Звичайно, на кожному конкретному історичному етапі таке застосування мало власну специфіку.

На території України, у імперський період не існувало амністії у її сучасному державно-правовому розумінні. Втім, повалення царату та революційні події 1917 року внесли істотні корективи у процес розвитку інституту амністії. Вже в березні 1917 року Тимчасовим Урядом Росії було видано Указ про амністію. Тим самим, було закладено фундамент існування амністії як самостійної форми державного прощення.

Того ж місяця до влади в Україні приходе Українська Центральна Рада. У листопаді 1917 року вона проголошує III Універсал, де, серед іншого, йшлося про надання повної амністії всім ув'язненим та затриманим за політичні виступи, які відбулися до 7 листопада 1917 року. Амністія стосувалася як засуджених, так і не засуджених, а також і тих, кого ще не встигли притягнути до відповідальності (2). Таким чином, на наш погляд, саме III Універсал УЦР започаткував в Україні амністію як самостійну форму державного прощення.

При П. Скоропадському, який прийшов до влади наприкінці квітня 1918 року, було видано Закони про тимчасовий державний устрій України. У контексті нашої проблематики звертає на себе увагу ст. 7 зазначеного документу, у якій йшлося, що гетьманові належить «помилування засуджених, полегшення кари і загальне прощення зроблених злочинних подій зі скасуванням проти них переслідування і звільнення їх від суду і кари, а також складання казенних взимок і даровання милости в особистих випадках, коли цим не порушуються нічий охоронені законом інтереси і громадянські права»(3, с. 36). Наскільки широко це право застосовувалося гетьманом на практиці, через брак відповідних документальних свідчень, невідомо.

У законодавстві часів Директорії УНР згадки про амністію були відсутні, проте саме орган створений Директорією – Рада комісарів, на початку грудня 1918 року, звільнивши з київських тюрем близько півтисячі політичних в'язнів часів Гетьманату, здійснив першу амністію на теренах українських земель часів революції (4, с. 201).

Отже, нормативно-правова база в Україні часів Національної революції відрізнялася строкатістю та поєднувала як старі імперські закони, так і законодавчі акти, що приймалися Тимчасовим урядом, УЦР, Гетьманатом, Директорією, більшовиками. Жодній українській владі не вдалося провести кодифікацію права. Натомість радянська влада з перших своїх кроків надавала амністії як самостійному державно-правовому інституту значно більше уваги, що й знайшло своє відображення вже у перших нормативно-правових актах виданих більшовиками.

Література

1. Закон України «Про застосування амністії в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/96-D0%B2%D1%80/ed20130518>
2. III Універсал Української Центральної Ради, 7 листопада 1917 року. URL: https://uk.wikisource.org/wiki/%D0%A2%D1%80%D0%B5%D1%82%D1%96%D0%B9_
3. Мойсик В. Амністія та помилування в Україні: становлення і розвиток. Вісник Верховного Суду України. 2012. №9. С. 35 – 47.
4. Маляренко В., Музика А. Амністія та помилування в Україні. К.: Атіка, 2007. 700 с.

Софія Олександрівна Косенко – курсант I курсу Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Геннадій Геннадійович Дедурін – доцент кафедри теорії та історії держави і права Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат історичних наук, доцент

ІСТОРИКО-ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ АНТИАЛКОГОЛЬНОЇ КАМПАНІЇ ДОБИ ПЕРЕБУДОВИ

Вживання алкогольних виробів є справді інтернаціональною проблемою, що залишається актуальною і в наш час. На певних етапах розвитку людства пропонувалися різні методи боротьби з цим типом девіантної поведінки. Найбільш радикальним з них було запровадження так званого «сухого закону», який передбачає сукупність заходів, вживаних державою з метою регулювання обсягу алкогольних виробів, що вживаються її громадянами. Чи виправдовували себе заходи, передбачені цим законом? Відповісти на це питання можна, звернувшись до історичного досвіду, зокрема, проаналізувавши особливості проведення однієї з наймасштабніших антиалкогольних кампаній у СРСР, що припала на часи перебудови.

1 березня 1985 року М. Горбачова стає Генеральним секретарем ЦК КПРС, а вже 7 травня 1985 року ЦК КПРС і Рада Міністрів СРСР приймають постанови «Про заходи щодо подолання пияцтва і алкоголізму» та «Про заходи щодо подолання пияцтва і алкоголізму, викорінення самогоноваріння». 16 травня 1985 року було оприлюднено Указ Президії Верховної Ради СРСР «Про посилення боротьби з пияцтвом і алкоголізмом, викорінення самогоноваріння». Відповідні укази були водночас про дубльовані в усіх союзних республіках. Зокрема, в Українській РСР Указ набув законної сили з 1 червня 1985 року. Він передбачав суттєве скорочення виробництва алкогольних напоїв, кількості місць і часу їх реалізації (1). Невиконання Указу